

BOOK REVIEW

Konstantin Georgiev

New Bulgarian University (Bulgaria)

[kgeorgiev@nbu.bg], ORCID ID: 0000-0001-5197-3193

Inventing the “Camera Caucasica”: Photography, Power, and Knowledge across Three Empires

Abstract: This review examines Dominik Gutmeyr-Schnur’s monograph *Camera Caucasica: Networks of Photographic Practices in the Transimperial Caucasus*. The book reconstructs the visual history of the Caucasus by tracing professional, academic, and technological networks in the region during the late nineteenth and early twentieth centuries. It focuses on how modern and traditional visual cultures across the Russian, Ottoman, and Iranian empires helped shape an enduring image of the “Caucasus.” Drawing on visual anthropology, science and technology studies, history, and postcolonial critique, Gutmeyr-Schnur presents the “Camera Caucasica” of this period as a social and political actor embedded in networks of social, cultural, economic, and political relations extending across the globe.

Keywords: history of photography; visual anthropology; postcolonial studies
Dominik Gutmeyr-Schnur; *Camera Caucasica*

Константин Георгиев

Нов български университет

Изобретяването на „Camera Caucasica“: фотография, власт и знание в три империи

Gutmeyr-Schnur, Dominik. 2026. *Camera Caucasica: Networks of Photographic Practices in the Transimperial Caucasus*. Academic Studies Press.
<https://doi.org/10.1515/9798897831142>.

Camera Caucasica на Доминик Гутмайр-Шнур е изследване върху връзката между развитието на нови и регионални визуални култури в Кавказ и глобалните технологичните и политически процеси от края на 19-и и началото на 20-и век. Конкретните цели, които авторът си поставя, са анализ на фотографията „не само в

Camera Caucasica

Networks of Photographic
Practices in the
Transimperial Caucasus

Dominik Gutmeyr-Schnur

Imperial Encounters in Russian History

създаването, но и в подриването на хомогенизиращи възприятия и изображения“ (стр. 3); разбирането на „вродената връзка между научните мрежи и предполагаемата индексична обективност на фотографията“¹ (стр. 4); „контекстуализиращите механизми, които отвеждат фотографа и камерата на определено място и време“ (стр. 4); и разбирането на местните специфики във фотографията в Руската империя и съседните ѝ региони и най-вече Османската империя и Иран в края на управлението на Каджарската империя (стр. 5).

Позиционирането на обекта на изследване в този

трансимперски контекст е продиктувано не само от географското разположение на Кавказ и историческата специфичност на региона, но и от теоретичната рамка на книгата. *Camera Caucasica* е интердисциплинарна монография, черпеща еднакво убедително от полетата на историята, визуалната антропология и изследванията на науката и технологията (science and technology studies, STS). Текстът се позовава на богат набор от теоретични трудове и извори, публикувани на английски, немски, френски, руски, гръцки, грузински и арменски. Това отразява не само богатия емпиричен и теоретичен материал, с който работи авторът, но и постколониалната му теоретична ориентация (стр. 274).

Ключови за теоретичната рамка на *Camera Caucasica* са Бруно Латур и Джон Калхун и в частност тяхната *actor-network theory*, чрез която Гутмайр-Шнур чете историята на фотографията в Кавказ като резултат от мрежа от различни социални актьори,

¹ Всички преводи от английския оригинал са на автора на рецензията.

сред които индивиди, институции, академични и фотографски сдружения, както и редица други нематериални и технологически актьори. За Гутмайр-Шнур самата „кавказка камера“, т.е. титулната *camera caucasica* е „актьор, вписан в мрежи от актьори, въжани в социални, културни, икономически и политически връзки от глобален мащаб“ (стр. 25). Имайки предвид тази теоретична изходна позиция, тук авторът би могъл да намери място и за някои значими автори като Габриеле Хехт и нейната работа върху глобално преплетените технологии или Ариела Азулай и анализите ѝ на действеността на самата камера като технологичен обект.

Изобретяването и развитието на *camera caucasica* е проследено от седем различни гледни точки, всяка от които е подробно разгледана в отделна глава.

Първата проследява навлизането на фотографията в Кавказ и преразглежда технологичната иновация през перспективата на отворена циркулация, а не векторна дифузия. Втората глава доразвива идеята за фотографски изграденото знание, като свързва историята на фотографията в региона с тепърва утвърждаващите се академични полета на етнографията и антропологията, най-вече в Руската империя. Третата глава се фокусира върху мрежите за производство на изображения в Руската, Османската и Иранските империи от периода, а четвъртата прехвърля фокуса върху преплетените истории на индустриализацията и фотографията и пораждащите се от това визии за модерността, които надграждат или отхвърлят традиционните образи на Кавказ. Тези различни репрезентации и саморепрезентации са разгледани и в петата глава, която се обръща към „албумоманията“ на периода и представя фотографския албум като полимедиялен обект, който активно участва в мрежите, копродуциращи знание и власт. Предпоследната шеста глава разглежда частния случай на планинските пейзажи и алпинизма, за да представи кратка културна история на планинската фотография, през която показва зараждането на „иконографията на сюблимния Кавказ“. Последната седма глава изследва употребите на фотографията в археологическите обекти в региона.

Нишката, която обединява седемте глави, е постоянният анализ на връзките между фотографията, технологическия прогрес и използването на визуални образи, за да се произведат знание, репрезентации и авторепрезентации, и да се утвърди или оспори колониалната доминация над регион, в който са преплетени интересите на няколко империи.

Емпиричната основа на текста е внушителна. Гутмайр-Шнур предлага качествен и количествен анализ на съставена от него база данни от работата на 25 фотографии, както и списания, вестници, архивите на изложби, фотографски и академични общества, каталози, пътеписи, дневници и писмена кореспонденция, пощенски картички, публикувани албуми и фотографски томове, а също така учебници и технически наръчници. Според автора събраните материали са едновременно „плашещо широки и богати, но също разочароващо плитки и фрагментирани“ поради различни социални и исторически причини, довели до неравномерно внимание към архивирането на определен тип работа и определени автори и техники, особено на база съществуващи джендърни предразсъдъци (стр. 21).

Част от емпиричния материал е включен в монографията, която показва 32 изображения, разпределени относително равномерно между главите, като по този начин илюстрира всеки един от дискурсите², анализирани в текста. Имайки предвид дисциплинарното позициониране на книгата, възможно е някои читатели (включително авторът на тази рецензия) да очакват по-богат илюстрационен материал. От друга страна, визуалното изобилие би било по-подходящо за текст, чийто фокус е по-скоро нюансираното изследване на темите, тенденциите и противоречията вътре в различните школи и фотографски традиции, докато експлицитният фокус на *Camera Caucasica* все пак е макропогледът върху обмена и институционализацията на познание през различни вискурси.

Като цяло, *Camera Caucasica* е внушителен труд, който не само пише историята на фотографията в Кавказ, но и убедително показва как различни технологически, социални и културни актьори произвеждат титулната camera caucasica и как тя от своя страна става активен социалнополитически актьор в един постоянно оспорван социокултурен пейзаж.

Отвъд академичните достойнства на книгата, следва да се отбележи и това, че изданието е със свободен достъп и е лицензирано през Creative Commons, което го прави лесно достъпно за изследователи извън глобалните академични центрове и дава добър пример за алтернатива на остарелите модели на академичната издателска дейност.

² Неологизъм от „визуален“ и „дискурс“. Авторът взимаша от австрийско-американската социоложка на науката Карин Кнор-Цетина.